

เรื่อง ดินสอพองกำแพงเพชร

รายละเอียด

จะมีคนกำแพงเพชรสักกี่คนที่ทราบว่า ได้แผ่นดินอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรที่เต็มไปด้วยศิลาแลง อันทรงคุณค่า ต่อเมืองมรดกโลก มีดินขาว ที่เรียกกันว่าดินสอพอง จำนวนมาก ดินสอพอง หมายถึง ดินขาว เราเองก็ไม่เคยทราบเช่นกัน ว่ามีดินสอพองใต้แผ่นดินกำแพงเพชร และได้ถูกนำมาผลิตดินสอพอง มานับร้อยปี นับเป็นภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดมาอย่างครบถ้วนที่ไว้ในรายการโทรทัศน์วัฒนธรรมของเรา

เราได้รับแจ้งจากคุณนิมิตร บัลลังก์นาค รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง ว่าที่หนองปลิง มีการผลิตดินสอพอง ต่อเนื่องมากกว่าร้อยปี และวัตถุดิบ คือดินสอพอง อยู่ที่หนองปลิงนี้เอง ท่านพาเรา ไปพบกับแม่ชีเห่ ภูสวัสดิ์ อายุ 70 ปี ธิดาของคุณแม่บุญเลื่อน ศรีอินทร์ ซึ่งทำอาชีพผลิตดินสอพองมาตั้งแต่รุ่นยาย คือประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา แม่ชีเห่ร้นำไปชมบ่อดินสอพอง บริเวณวัดริมทางในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ซึ่งได้มาสำรวจพบตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 น่าสนใจมากบริเวณบ่อดินสอพอง มีเนื้อที่หลายไร่ และเป็นภูมิปัญญาที่น่าศึกษาและภาคภูมิใจ ร่องรอยการขุดดินสอพอง ดินเก่าทับถมดินใหม่ ท่ามกลางซากปรักหักพังของโบราณสถาน

ที่ถูกขุดค้นครั้งแล้วครั้งเล่า

ดินสอพองตามตำนานเล่าขานกันว่า พระรามจากมหากาพย์รามายณะ ได้แผลงศรไปตกที่ใด ที่ดินบริเวณนั้น จะสุกและกลายเป็นสีขาว กลายเป็นดินสอพองในที่สุดดินสอพองมีแหล่งใหญ่อยู่ที่จังหวัดลพบุรี...ตำนานจึงมีเค้าเรื่องจริง

ประโยชน์ของดินสอพองมีมากมาย ปัจจุบันคนส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากดินสอพองในเทศกาลสงกรานต์เท่านั้น แต่คนสมัยโบราณใช้ดินสอพองตั้งแต่ตื่นเช้าใช้ทาหน้าและทาตัวแทนแป้ง ใช้รับประทานเป็นอาหารว่าง โดยเฉพาะผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ ใช้เป็นยาทาแก้ผดผื่นคัน ผสมน้ำมะนาวทาเมื่อหัวโน ใช้ตบประตูดูหน้าต่างก่อนที่จะวาดลายลงเนื้อไม้ ใช้ลงเนื้อไม้ที่เป็นรูเป็นร่องให้เรียบเนียน

อาชีพการทำดินสอพอง ในอำเภอเมืองกำแพงเพชร เหลือเพียงที่บ้านหนองปลิงเพียงแห่งเดียวเท่านั้น แม่เฒ่าชีเห่ ภู่วัดสี ยังมีความสุขที่ได้ทำดินสอพองเข้าสู่ตลาดกำแพงเพชร และจังหวัดใกล้เคียง ท่านมีความสุขมากเมื่อมีใครมาเรียนรู้การผลิตดินสอพอง จะมีใครสืบต่อลมหายใจแห่งภูมิปัญญาการสร้างสรรค์ดินขาวให้เป็นดินสอพองต่อไปอีกหรือไม่ เป็นคำถามที่รอคำตอบทั้งๆที่การทำดินสอพอง มีรายได้ดี โดยเฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ตกเดือนละสี่ถึงห้าพันบาท ซึ่งสามารถเลี้ยงตนเองได้ นับเป็นรายได้เสริมที่น่าสนใจมากถ้าสนับสนุนภูมิปัญญาไทย คงต้องหันมาใช้ดินสอพองกันประวัติศาสตร์ได้จารึกว่าแผ่นดินอันอุดมที่กำแพงเพชรมีดินขาวหรือดินสอพองที่มีคุณภาพไม่แพ้แหล่งใดในประเทศไทย

คำสำคัญ : ดินสอพอง

ที่มา : สันติ อภัยราช. (2548). หนองปลิง วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-04-24

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1430&code_db=610007&code_type=01